

מתורתו של צדיק אביך ועקב

משנתו של מרן רבי יעקב אביחצירא זי"ע | על דרך הפשט לקט דרושים ומאמרים, בביאור פשט מצוות התורה וענייני עבודת השי"ת שגלקטו מכל ספריו הק'

ראש השנה ה'תשפ"א

התפילות והתקיעות בר"ה ויוה"כ

תקיעת שופר מעוררת לתשובה

ויתן בפני שיר חדש תהלה לאלהינו יראו רבים וייראו ויבטחו בה' (תהלים מ ד). כאן בא לרמז על תקיעת השופר שתוקעים בראש השנה. דתקיעת השופר היא לשבר לבבות בני אדם ולהכניס בהם חרדה כדי שיתעוררו לשוב בתשובה, כמו שכתוב (עמוס ג ו) 'אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו', דהשופר מחריד העם לשוב בתשובה. וזהו ויתן בפני שיר חדש הוא השופר, בפני שיר עם הכולל גימטריא 'זה השופר' שהוא תהלה לאלהינו. ועל ידי תקיעת השופר יראו רבים וייראו, שתכנס בהם חרדה, ויבטחו בה' לשוב בתשובה:

(שערי ארוכה אות ק)

תקיעת שופר בראש השנה רק בפה טהור

וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם והרעתם בחצרות ונזכרתם לפני ה' אלהיכם ונושעתם מאיביכם. בא לרמז על יום ראש השנה שהוא יום הדין, והשטן מקטרג ומביא עונות בני ישראל לפני ה' למשפט, ואותו היום צריכים לתקע בשופר ממש, צריך שהשפתיים התוקעים השופר יהיו מתקנים ונקיים, דאי לאו הכי אין כאן תפלה ואין כאן שופר. וזהו שאמר וכי תבאו מלחמה בארצכם, הוא יום ראש השנה שאנו חוגרים כלי מלחמה נגד השטן, וכלי המלחמה הם התפלה ותקיעת השופר (ראש השנה יז). כשיהיו שפתיים מתקנים כראוי, והרעתם בחצרות, דהינו השפתיים שלכם שהם החצוצרות, כיון שהם מתקנים כל מה שתעשה בהם רצוי ומקבל. וזהו שאמר ונזכרתם לפני ה' אלהיכם ונושעתם מאיביכם, הוא השטן המקטרג עליכם:

רק תפילה בפה טהור היא במקום קרבן

וכן נמי ביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשכם, שאתם מתפללים מוסף ומזכירין בו הקרבן, צריכים שיהיו שפתיים שלמים כדי שיהיו במקום קרבן, כמו שצאמר (הושע יד א) 'ונשלמה פרים שפתינו' (במדבר יח כא), וזהו שאמר והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם. ולא תשגו ותאמרו, מאחר שאתם מתקנים שפתיים אין קפיצה בתקון הלב, לזה אמר פי אני ה' אלהיכם היודע מחשבות הלב, וחובה להיות התקון בשניהם, ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום (תהלים יט טו) 'יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגאלי':

פיו של אדם צריך להיות כשופר שאינו נעשה אלא למצוה

ותקעו בהן ונועדו אליה כל העדה אל פתח אהל מועד. ואם באחת יתקעו ונועדו אליה הנשיאים ראשי אלפי ישראל. אחר שאמר והיו

רננו צדיקים בה' (תהלים לג א). הם בני ישראל, דרננו צדיקים עם האותיות גימטריא בני ישראל. לרמז דעל בני ישראל מדבר דלא שיק למקרי צדיקים רק לבני ישראל שיש להם תורה ומצוות. ועוד צדיקים במלוי צדי דל"ת יו"ד קו"ף יו"ד מ"ם, המלוי עם האותיות והכולל גימטריא בני ישראל. הרי ישראל נרמזו במלת צדיקים. ואומר להם דוד המלך עליו השלום, אתם בני ישראל צריכים להיות צדיקים, דשם צדיקים לא נקרא כי אם עליכם כמו שרמזנו במלת צדיקים, וצריכים להזהר לקיים שנקרא שמכם. לכן רננו צדיקים בה' עשו עצמכם צדיקים כדי שתהיו ראויים לרנן לה'. לישרים נאזה תהלה, הנה 'ישראל' אותיות 'ישר אל'. וכיון ששמכם גם ישר, צריכים להיות ישרים כדי שתהיה לכם נאזה תהלה להלל לאל, כי על זה בחר אתכם מכל האמות כדי שתהיו צדיקים וישרים:

וזהו שכתוב רננו צדיקים בה' לישרים נאזה תהלה דהינו בראש השנה וכיום הכפורים כמו שרמזנו לעיל, צריכים אתם בני ישראל שתהיו צדיקים וישרים כדי שתקבל תפלתכם. והודו לה' בכבוד וכו' (שם פסוק ב) היא תקיעת השופר כמו שכתבנו וכו', ודעו לכם כי ה' אוהב צדקה ומשפט (שם פסוק ה) להיות בארץ משום דרצה להשרות שכנתו בארץ, וזהו חסד ה' מלאה הארץ (שם) דעל ידי החסד ברא הארץ, כמו שכתוב (תהלים פט א) 'אמרת עולם חסד יבנה'. והשרה שכנתו בתוכה על ידי שתעשו אתם בני ישראל צדקה ומשפט:

(שערי ארוכה אות צ)

בתקיעת שופר נשבר כל מקטרג

ועתה ירום ראשי על איבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה לה' (תהלים כז ו). חזר לדבר על החדש הזה שכל המזמור מדבר. הנה ועתה היא תשובה כ"ד כ"א, כלומר התשובה בחדש הזה היא מקבלת ומרצה מכל שאר ימות השנה, ואין קטרוג המקטרגים יוכל לבטלה, דבזה החדש כל החיצונים נכנעים, ואין להם פה להשיב ולא מצח להרים ראש. וזהו שאמר ועתה, דהינו התשובה בחדש הזה, בה ירום ראשי על איבי סביבותי שהם החיצונים הסובבים אותי ומקטרגים עלי כל השנה, עכשיו בחדש הזה ירום ראשי בתשובתי עליהם, ולא יהיה בהם כח לקטרג. זאת ועוד, ואזבחה באהלו זבחי תרועה הוא השופר שאני תוקע בראש השנה, דעל ידי זה מתערבבים ונשברים, ומתקנים בהם 'תרעם בשבט ברזל ככלי יוצר תנפצם' (תהלים ב ט).

(שערי ארוכה אות א)

חזר חברו ועשה תשובה, יחזר לו חלקו, ולא יזכה הצדיק בחלק הרשע עד שימות הרשע בלי תשובה, אבל אם חזר בתשובה חזר לו חלקו שנכתב לצדיק:

עד שעת המיתה יכול הרשע לזכות בחלקו בחזרה

זהו שאמר ואיש כי ימכר בית מושב, דהינו האישה שהוא רשע ומחמת רשעו נכתב עליו שחלקו שייש לו בגן עדן נטלו חברו הצדיק, והוי עתה כאלו מכר ממש החלק שייש לו בגן עדן. וזהו כי ימכר בית מושב, הוא החלק שייש לו בגן עדן, שזה הוא הנקרא מושב וישוב העקרי. ומפרש הפסוק באיזה מקום הוא המושב הזה, הוא בעיר חומה, היא גן עדן הנקראת עיר ה', וחומת אש סביב לה. וזה הרשע, על ידי מעשיו הרעים נכתב עליו שמכר חלקו לחברו הצדיק, ואפלו הכי והיתה גאלתו עד תם שנת ממכרו, דהינו שייש בידו רשות לגאל ולפדות על ידי תשובה עד שעת מותו, ולא תקרא מכירה גמורה רק אם מת בלי תשובה, וזהו עד תם שנת ממכרו, היא שעת המיתה שנת המיתה, עד אותה שעה יש לו רשות לגאל ולפדות על ידי תשובה. והנה, 'עד תם שנת' ראשי תבות 'שעת', ותום אותיות 'מות', לרמז דעד שעת המיתה יש בידו רשות וכח לפדות ולגאל. וזהו שאמר נמי ימים תהיה גאלתו, פרוש, ימים דהינו כל ימיו יש לו כח ורשות לגאל ולפדות על ידי תשובה:

אם מת הרשע בלא תשובה זכה הצדיק בחלקו לעולם

אכן, אם לא יגאל עד מלאות לו שנה תמימה, דהינו שלא שב בתשובה אפלו בשנה אחרונה המשלמת ימיו, ומת בלי תשובה. אז בזה וקם הבית [אשר בעיר], אותו החלק אשר בגן עדן הנקראת עיר ה'. אשר לו חמה, כתיב לא וקרנין לו, לרמז, לזה הרשע לא יש חומה, שהרי גדרו פרץ והרס ומכרו לאחא, ולצדיק יש לו חומה, ועל ידי מעשיו הטובים זכה בו לצמייתת מכירה חלוטה, לקנה אתו לדירתו, דהינו זה הצדיק שזכה באותו חלק, קנה אותו לדורי דורות, לא יצא מידו לעולם. ומה שאמר לא יצא ביבל, דהינו כשימות זה הרשע ויובל לקברות, לא יצא חלקו מיד הצדיק, יובל כמו 'לקברות יובל' (איוב כא לב), רק, הצדיק זכה בחלק הרשע זכיה גמורה לעולם:

(פיתוחי חותם פרשת בהר)

לך למקרא העדה' שבה נרמז, שכשישמר גדול העם את פיו כראוי, בהכרח יהיו דבריו מקבלים להם וישמעו לו וילמדו ממנו ויעשו כמעשהו. וכשיהיו יחד כל העדה פיהם שלם ומתפללים אל ה', בודאי שתקבל תפלתם ותעשה רשם למעלה, וזהו שאמר ותקעו בהן, דהינו כשתקרא העדה וגם הם שמרו את פיהם מדברים בטלים, דלהכי נקט רמז הדבור בלשון תקיעה, לרמז דהשומר את פיו ואינו מדבר כי אם בדברים הגונים, הוי דבורו דומיא דשופר דלא נתקן כי אם לתקיעת מצוה, לפיכך נקרא השומר שפתיו תוקע. והכי קאמר קרא, אם גם הקהל שמרו שפתותיהם, והינו ותקעו בהן דקאמר, דהינו שאינם מדברים כי אם בדברים הגונים דומיא דתקיעת שופר, וכיון דהכי הוא, ראויים הם, ולפיכך ונועדו אליה [כל העדה] אל פתח אהל מועד שהוא בית הכנסת:

(פיתוחי חותם פרשת בהעלותך)

ג' ספרים נפתחים בראש השנה

אפשר לרמז, במה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (חגיגה טו), דאם זכה צדיק נוטל חלקו וחלק חברו בגן עדן, ואם נתחייב רשע נוטל חלקו וחלק חברו בגיהנם. והנה זה הענין מחיי האדם, נכתב ונחתם בספר, פלוני נטל חלקו וחלק חברו בגן עדן. וכמו שפרשו המפרשים, על מאמר (ראש השנה טז) שלשה ספרים נפתחים בראש השנה, של צדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים, ושל רשעים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר [למיתה]. ומקשים, והא קא חזינון כמה צדיקים מתים בתוך שנתן, וכמה רשעים מאריכים שנים רבות. ותרצו המפרשים זה, דהכונה היא על חיים של אותו עולם ועל המיתה של אותו עולם, דאינו נקרא חי, רק מי שזוכה לעולם החיים, ואינו נקרא מת, רק מי שמת ונאבד זכרו מעולם החיים. והנה פשוט הוא, דאף על פי שנכתב הצדיק לחיים ונכתב הרשע למיתה, אם חס ושלום סרח הצדיק חוזר ונכתב למיתה, ואם חזר הרשע בתשובה חוזר ונכתב לחיים, וזה יהיה עד שעת המיתה, היא עקר החתימה. והקא נמי, מי שנכתב לו בחייו שנטל חלקו וחלק חברו בגן עדן, אם

חידה שבועית: איך מבאר רבינו מדוע נקט הכתוב רמז הדבור בלשון תקיעה?

(נא לכתוב תשובה קצרה ומתמצתת!).

פתרונות יש לשלוח עד יום שלישי הקרוב

למייל: 0774702681@gmail.com או לפקס 0774702681, יש לציין בראש הדף 'עבור אביר יעקב'

התשובה צריכה להיות מותוך ספרי מודן האביר יעקב זי"ע (או מותוך עלון זה) בין שולחי התשובות תיערך הגרלה על סידור לשחרית מתיבתא בהוצאת "עוז והדר".

שם הזוכה בסידור לשחרית מתיבתא בהוצאת עוז והדר:

פר' שלה:

ה' יאיר אלמשעלי מבני ברק.

